

ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО
Факультет дошкільної, початкової освіти та мистецтв
імені Валентини Волошиної
Кафедра дошкільної та початкової освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор з
науково-педагогічної роботи

доц. Гусєв С.О.

08

2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ
ДИТИНИ ДО ШКОЛИ**

підготовки	бакалавра
галузі знань	01 Освіта / Педагогіка
спеціальності	013 Початкова освіта
додаткової спеціальності	012 Дошкільна освіта;
	053 Психологія
додаткової спеціалізація	Мистецтво; Інклюзивна освіта
Освітня програма	Початкова освіта. Дошкільна освіта

факультет дошкільної, початкової освіти та мистецтв
імені Валентини Волошиної

Вінниця - 2020 рік

Робоча програма «Методика формування готовності дитини до школи» для студентів за спеціальністю 013 Початкова освіта, додатковою спеціальністю 012 Дошкільна освіта; 053 Психологія, додатковою спеціалізацією Мистецтво; Інклюзивна освіта.

Мова навчання українська

«27» серпня 2020 р. – 14 с.

РОЗРОБНИК: **Казьмірчук Н.С.**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної та початкової освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри дошкільної та початкової освіти.

Протокол від «27» серпня 2020 року №1

Завідувач кафедри дошкільної та початкової освіти:

доц. О.А. Голук

«27» серпня 2020 р.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні навчально-методичної комісії факультету дошкільної, початкової освіти та мистецтв
Протокол від «27» серпня 2020 року №1

Голова навчально-методичної комісії

доц. Н.О. Пахальчук

«27» серпня 2020 р.

1. Опис вибіркової навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, додаткова спеціалізація/спеціальність освітня програма ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>01 Освіта / Педагогіка</u>	Вибіркова	
		Рік підготовки	
Розділів – 2	Спеціальність <u>013 Початкова освіта</u> Додаткова спеціальність: <u>012 Дошкільна освіта,</u> <u>053 Психологія</u>	4-й	4-й
ІНДЗ – мультимедійна презентація		Семестр	
Загальна кількість годин – 120 год.	Додаткова спеціалізація <u>Мистецтво,</u> <u>Інклюзивна освіта</u> Освітня програма <u>Початкова освіта.</u> <u>Дошкільна освіта</u>	Лекції	
		20 год.	8 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 6 самостійної роботи студента – 5	Ступінь вищої освіти: <u>бакалавр</u>	Практичні	
		44 год.	12 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		56 год.	100 год.
		Індивідуальна робота	
		-	-
Вид контролю:			
залік			

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:
 для денної форми навчання - 52% і 48%.
 для заочної форми навчання – 17% і 87%

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Методика формування готовності дитини до школи»: ознайомити студентів з теоретичними передумовами становлення готовності дитини до систематичного навчально-виховного процесу, позитивним педагогічним досвідом результативної фізичної і психологічної підготовки старших дошкільників до шкільного навчання у комплексі "дитячий садок – загальноосвітня школа".

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Методика формування готовності дитини до школи» є:

- опанувати теоретичні основи діагностики та формування шкільної зрілості дітей старшого дошкільного віку;
- розкрити поняття шкільної зрілості як педагогічної проблеми;
- підготувати до ефективного визначення фізичної та психологічної готовності дитини до школи;
- опанувати методи та форми організації навчальної діяльності старших дошкільників в контексті наступності дошкільної та початкової освіти;
- опанувати прийоми та методи адаптації першокласників до навчання;
- підготувати до формування мовних, математичних, природничих понять у дошкільника та молодшого школяра в контексті наступності.

2.3. Компетентності (за освітньою програмою)

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної та початкової освіти у процесі розвитку, навчання і виховання дітей молодшого шкільного та раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик початкової та дошкільної освіти, характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

2.3.1. Загальні компетентності

ЗК-1. Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи, дітей раннього та дошкільного віку; чинним нормативним забезпеченням дошкільної та початкової освіти тощо.

ЗК-2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації, зокрема професійно-педагогічної, з різних джерел та формулювання логічних висновків.

ЗК-3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, зокрема, в процесі професійно-педагогічної діяльності. Здатність приймати обґрунтовані рішення, працювати автономно.

ЗК-4. Здатність спілкуватися державною мовою на офіційно-діловому рівні; володіти навичками нормативного літературного мовлення (його усною та писемною формою) в різних сферах комунікації. Здатність до розуміння чужих і продукування власних програм комунікативної поведінки, адекватних цілям, сферам, ситуаціям спілкування, активній взаємодії з іншими мовленнєвими суб'єктами. Уміння володіти різновидами стилів мовленнєвого спілкування в ситуаціях запобігання та врегулювання конфліктів.

ЗК-8. Здатність до ефективної міжособистісної взаємодії; зокрема, здатність успішно взаємодіяти з керівництвом, колегами, дітьми та їхніми батьками; володіння алгоритмами конструктивного вирішення педагогічних конфліктів. Здатність працювати в команді, здатність до співпраці, групової та кооперативної діяльності. Здатність бути критичним і самокритичним, наполегливим щодо поставлених завдань і взятих зобов'язань.

ЗК-10. Здатність ефективно та адекватно здійснювати рефлексивні процеси, що сприяє розвитку й саморозвитку дітей, творчому підходові до навчально-виховного процесу закладу дошкільної освіти і початкової школи. Здатність оцінювати результати педагогічних впливів

та забезпечувати якість діяльності навчання, розвитку й виховання дітей дошкільного і молодшого шкільного віку; здатність до педагогічної рефлексії.

ЗК-12. Здатність до застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій для розв'язання комунікативних задач у професійній діяльності вихователя закладу дошкільної освіти і вчителя початкових класів й у повсякденному житті.

2.3.2. Фахові компетентності

ФК 1. Здатність до застосування знань, умінь і навичок із циклу професійно-наукових дисциплін, що є теоретичною основою побудови змісту освітніх галузей.

ФК 2. Здатність до розвитку учнів початкової школи (або дітей раннього і дошкільного віку) як суб'єктів освітнього процесу на основі знань та умінь про їхні вікові, індивідуальні особливості та соціальні чинники розвитку.

ФК 3. Здатність до проектування, організації, оцінювання, рефлексії та коригування освітнього процесу в початковій (дошкільній) ланці освіти. Складниками педагогічної компетентності є дидактична, виховна, організаційна

ФК 5. Здатність актуалізовувати та застосовувати комунікативні знання, навички, вміння, настанови, стратегії й тактики комунікативної поведінки, здобутий досвід комунікативної діяльності, а також індивідуально-психологічні якості особистості задля успішного здійснення в конкретних умовах педагогічної комунікативної діяльності з дітьми дошкільного віку та молодшими школярами, батьками, колегами.

2.4. Програмі результати навчання (за освітньою програмою)

ПРН 1. Знати і розуміти сучасні теоретичні основи освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти (Базовим компонентом дошкільної освіти).

ПРН 2. Розуміти й визначати мету, завдання, зміст, методи, організаційні форми й засоби дошкільної і початкової освіти, суть процесів виховання, навчання й розвитку учнів початкової школи. Знати структуру календарно-тематичного планування, особливості ведення журналу обліку успішності учнів. Знати специфіку виховної роботи на уроках й у позаурочній діяльності.

ПРН 3. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей молодшого шкільного віку (або дітей раннього і дошкільного віку) з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

ПРН 4. Знати закономірності та теорію процесу навчального пізнання, сучасні навчальні технології.

ПРН 5. Знати суть методичних систем навчання учнів початкової школи освітніх галузей/змістових ліній, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти (Базовим компонентом дошкільної освіти).

ПРН 6. Знати зміст нормативних документів, що регламентують дошкільну та початкову освіту: Державного стандарту початкової освіти (Базового компоненту дошкільної освіти), навчальних програм предметів, які вивчаються в початковій школі (програм навчання і виховання дітей раннього й дошкільного віку), критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи.

ПРН7. Володіти базовими знаннями з гуманітарних та професійно-орієнтованих дисциплін, необхідних для вирішення професійних педагогічних завдань відповідно до освітньо-професійної програми та завдань дошкільної та початкової освіти.

ПРН 8. Застосовувати знання, вміння й навички, що становлять теоретичну основу освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти (Базовим компонентом дошкільної освіти) під час розв'язування навчально-пізнавальних і професійно-зорієнтованих задач

ПРН 9. Володіти методиками вивчення індивідуальних особливостей перебігу пізнавальних процесів учнів початкової школи (або дітьми раннього і дошкільного віку) та стратегії їх урахування в процесі навчання, розвитку й виховання учнів.

ПРН 13. Проводити моніторинг якості навчальних досягнень учнів з певної теми, здійснювати контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів згідно з критеріями оцінювання.

ПРН 15. Проектувати зміст і методику проведення форм виховання для учнів початкової школи (або дітей раннього і дошкільного віку).

ПРН-16. Здійснювати комунікацію, орієнтуючись на стилі мовленнєвого спілкування в процесі вирішення професійно-педагогічних задач.

ПРН-17. Прогнозувати, проектувати та коригувати педагогічну комунікацію з іншими суб'єктами освітньо-виховного процесу початкової школи на засадах етики професійного спілкування, застосовуючи правила мовленнєвого етикету.

2.5. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Методика формування готовності дитини до школи» базується на компетентностях, отриманих студентами в процесі вивчення навчальних дисциплін вступ до спеціальності, загальна педагогіка, психологія (загальна, вікова, спеціальна), педагогіка, методики початкової освіти, українська мова за професійним спрямуванням.

2.6. Очікувані результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- поняття готовності до школи, шкільної зрілості;
- зміст та причини "кризи" сьомого року життя;
- способи розв'язання протиріч сьомого року життя дитини;
- зміст дошкільної освіти;
- структура та вимоги програм "Дитина", "Дитина в дошкільні роки" та ін.;
- особливості анатоμο-фізіологічного розвитку шестиліток;
- біологічні основи наступності у навчанні і вихованні дітей;
- гігієнічні вимоги до організації навчально-виховного процесу з дітьми старшого дошкільного віку;
- психологічні основи підготовки дітей до навчання у школі;
- зміст і форми розвитку інтелектуальної, мотиваційної й вольової готовності;
- ефективність методів навчання за джерелом знань у різні вікові періоди;
- методи та форми навчання дошкільнят у контексті наступності між ДНЗ та початковою школою;
- специфіку використання різних методів за характером пізнавальної діяльності з метою навчання старших дошкільників;
- вимоги до організації занять з майбутніми першокласниками.
- форми навчання, що включають специфічні види діяльності на інтегративній основі;
- зміст математичної освіти в дошкільних закладах та у школі I ступеня;
- методику проведення занять з логіко-математичного розвитку з майбутніми першокласниками;
- методи і прийоми формування елементарних математичних уявлень;
- психологічні основи забезпечення наступності в ознайомленні з природою дітей 6 і 7 років;
- зміст природоохоронної роботи в дошкільних закладах та у початковій школі;
- зміст освітньої галузі "Природознавство";
- методику проведення природознавчих занять з майбутніми першокласниками;
- методи, прийоми вивчення природознавства молодшими школярами;
- зміст мовної та мовленнєвої роботи в дошкільних закладах та у початковій школі;

- зміст освітньої галузі "Мови та література";
- програмові вимоги до рівня знань з граматики випускників дошкільних закладів та першокласників;
- методичку проведення занять з навчання грамоти, розвитку мовлення, роботи з дитячою книгою;
- роль посібників та навчальних книг в організації самостійної роботи дошкільників.

уміти:

- здійснювати профілактику втомлюваності дітей;
- виховувати витривалість як провідну фізичну якість дітей шестирічного віку;
- діагностувати рівень психологічної готовності до шкільного навчання;
- вивчати психологічні особливості дошкільників (специфіку мислення, пам'яті, уяви, мовлення);
- організовувати процес адаптації у школі (тривалість занять, використання "розумової гімнастики", динамічних пауз, дидактичних ігор);
- забезпечувати циклічність і проектну організацію змісту навчання;
- забезпечувати взаємозв'язок занять з повсякденним життям дітей, самостійною діяльністю;
- використовувати елементи проблемності у навчанні шестиліток;
- використовувати ігрові прийоми, створювати емоційно-значимі ситуації, умови для самостійної практичної діяльності;
- забезпечувати діалогічну форму спілкування з дітьми;
- забезпечувати рухову активність дітей у школі на уроках фізкультури, великих перервах, у процесі позакласної роботи;
- створювати розвивальне предметне середовище, функціонально моделююче зміст дитячої діяльності.
- забезпечувати наступність у формуванні поняття числа, форми і величини тощо;
- визначати показники готовності дітей до вивчення математики у першому класі;
- приводити у відповідність зміст навчання пізнавальним, віковим можливостям дітей;
- узгоджувати педагогічні цілі та вдосконалювати зміст ознайомлення дітей старшого дошкільного й молодшого шкільного віку з природним довкіллям;
- формувати у дітей поняття про рослинний і тваринний світи, дбайливого ставлення до природи у ДНЗ та у початковій школі;
- налагоджувати співпрацю вихователів дитячого садка і вчителів школи I ступеня щодо організації засвоєння дітьми змісту природничої освіти;
- організовувати роботу у куточку живої природи;
- забезпечувати наступність у реалізації змісту природоохоронної роботи;
- готувати дошкільника до самостійної роботи з екологічної освіти;
- забезпечувати взаємодію педагогічних колективів дитячого садка і школи з батьками у формуванні в дітей уявлень про об'єкти і явища природи;
- формувати у дітей дошкільного віку поняття про текст, речення, слово, склад, звук, літеру;
- формувати у дошкільників граматично правильного усного мовлення;
- розвивати фонетичний слух дітей 6-річного віку;
- формувати звукову культуру мовлення, збагачувати, уточнювати та активізувати словниковий запас, удосконалювати граматичну правильність мовлення шести річок;
- готувати майбутніх першокласників до роботи з підручником у початковій школі.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1.

Теоретичні основи діагностики та формування шкільної зрілості дітей старшого дошкільного віку

Тема 1. Шкільна зрілість як педагогічна проблема. Фізична та психологічна готовність дитини до школи

Традиційне трактування поняття готовності до виконання певної діяльності. "Криза" сьомого року життя. Провідний вид діяльності дітей старшого дошкільного віку. Протиріччя між зростаючими інтелектуальними можливостями і специфічно дошкільними способами їх задоволення. Научуваність як основне новоутворення у старшому дошкільному віці.

Взаємозв'язок змісту дошкільного виховання та початкової освіти в теоретичному і практичному планах (формування загальнонавчальних навичок, елементарних навичок лічби, читання, письма; розвиток мовлення). Структура та вимоги програм "Дитина", "Дитина в дошкільні роки".

Фізична готовність до навчання у школі. Особливості анатомо-фізіологічного розвитку шестиліток. Біологічні основи наступності у навчанні і вихованні дітей. Необхідність дотримання гігієнічних вимог до організації навчально-виховного процесу з дітьми старшого дошкільного віку. Профілактика втомлюваності дітей. Виховання витривалості як провідної фізичної якості.

Психологічні основи підготовки дітей до навчання у школі. Зміст і форми розвитку інтелектуальної, мотиваційної й вольової готовності. Діагностика рівня психологічної готовності до шкільного навчання. Вивчення психологічних особливостей дошкільників як умова забезпечення наступності навчально-виховного процесу (специфіка мислення, пам'яті, уяви, мовлення). Організація процесу адаптації у школі (тривалість занять, використання "розумової гімнастики", динамічних пауз, дидактичних ігор).

Тема 2. Методи та форми організації навчальної діяльності старших дошкільників в контексті наступності дошкільної та початкової освіти

Основні функції методів навчання. Порівняльна ефективність у різні вікові періоди методів навчання за джерелом знань (пояснення, розповідь, бесіда, спостереження, демонстрація, ілюстрація, робота над книгою та підручником, самостійна робота). Методи та форми навчання дошкільнят у контексті наступності між ДНЗ та початковою школою. Специфіка використання різних методів за характером пізнавальної діяльності (пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемний, частково-пошуковий, дослідницький) з метою навчання старших дошкільників. Вимоги до організації занять із майбутніми першокласниками.

Форми навчання, що включають специфічні види діяльності на інтегративній основі. Циклічність і проектна організація змісту навчання в ДНЗ як передумова використання дітьми наявного в них досвіду. Взаємозв'язок занять (фронтальних, групових) з повсякденним життям дітей, самостійною діяльністю (ігровою, художньою, конструктивною тощо).

Методи, що активізують у дітей мислення, уяву, пошукову діяльність, тобто елементи проблемності у навчанні, дивергентні задачі, задачі відкритого типу, що мають варіанти "правильних" рішень. Сполучення задач відкритого і закритого типу - умова активізації пізнавальної діяльності дітей, розвитку гнучкості мислення. Використання ігрових прийомів, створення емоційно-значимих ситуацій, умов для самостійної практичної діяльності.

Діалогічна форма спілкування дорослого з дітьми – провідна в освітньому процесі дошкільного закладу і початкової школи. Форми організації взаємодії дітей на заняттях, які надають можливість орієнтуватися на партнера-однолітка, взаємодіяти з ним і вчитися в нього (а не тільки в дорослого); підтримувати діалогічне спілкування між дітьми. Визнання

права дитини на ініціативні висловлювання й аргументоване відстоювання своїх пропозицій, право на помилку.

Наступність в організації життєдіяльності дошкільників та молодших школярів. Відмова від регламентованого навчання в ДНЗ (статичних поз на заняттях, розташування столів у ряд по типу шкільного, відповідей по піднятій руці тощо). Рухова активність дітей у школі на уроках фізкультури, великих перервах, у процесі позакласної роботи. Розвивальне предметне середовище у дошкільному закладі і початковій школі, функціонально моделює зміст дитячої діяльності.

Тема 3. Підготовка дитини до школи як психолого-педагогічна проблема

Теоретико-методологічні засади формування готовності дитини до навчання в школі. Нормативно-правове забезпечення змістового компонента готовності до шкільного навчання. Сутність та зміст понять «підготовка дитини до школи», «готовність дитини до школи», «адаптація», «деадаптація». Суспільні детермінанти підготовки дитини до школи в умовах сьогодення. Психологічні новоутворення дітей старшого дошкільного віку. Гра як засіб формування готовності дітей до навчання в школі. Загальна та спеціальна підготовка дитини до школи. Досвід підготовки дитини до школи в Україні й за рубежом. Особливості підготовки та готовності до школи дітей, які мають особливі освітні потреби.

Тема 4. Фізіологічна та фізична готовність до школи

Особливості фізіологічної готовності дитини до школи. Фізіологічний, біологічний і стан здоров'я дитини. Фізичний розвиток дитини та її відповідність віковим нормам. Здоров'я дитини як запорука пристосування до змін, пов'язаних з початком навчання. Критерії і показники сформованості фізичної готовності. Фізична компетентність. Рухова компетентність. Оздоровчо-валеологічна компетентність. Діагностика фізичної підготовленості дитини. Дозування розумової напруги і фізичних навантажень; розвиток моторики рук; утримання уваги. Заходи, спрямовані на збереження і зміцнення здоров'я дітей старшого дошкільного віку. Взаємодія педагогів з медичними працівниками й психологами щодо визначення фізіологічної готовності дитини до школи. Причини та показники неготовності дитини до шкільного навчання.

Тема 5. Психологічна готовність дитини до школи

Інтелектуальна готовність дитини до школи. Специфіка спілкування, ведення розмови в діалозі, сформованість умінь ставити питання, відповідати на питання, мати навик переказу. Наявність елементарних навичок письма, читання, рахунку. Сформованість умінь порівнювати, узагальнювати, класифікувати об'єкти, і виділяти суттєві ознаки, робити висновки. Розвиток абстрактного мислення. Мотиваційна готовність до школи. Зовнішня і внутрішня мотивація, способи їх формування. Пізнавальні потреби дитини, методи їхнього розвитку. Навчальна мотивація. Емоційно-вольова готовність дитини до школи. Структура і показники емоційно-вольової та розумової готовності до навчання у школі. Неготовність дитини до шкільного навчання: причини, способи запобігання та корекції.

Тема 6. Соціальна готовність до школи

Соціальна готовність до школи, її характеристика та складові. Соціальна зрілість дитини. Соціалізація дитини в сім'ї. Вплив родинно-сімейного досвіду у спілкування на побудову нових взаємин у рамках школи. Спілкування як важливий чинник у мотивації дошкільнят. Вплив суспільних інституцій (сім'я, ДНЗ, школа, родина, позашкільні заклади, громадські організації тощо) на формування готовності дитини до шкільного навчання. Готовність дитини-дошкільника до нової форми відносин в ситуації шкільного навчання.

Набуття нового соціального статусу школяра. Реалізація моделі дитина-вчитель. Суб'єкт-суб'єктні стосунки як запорука успіху адаптації дитини до шкільного навчання. Формування лідерської позиції дитини-дошкільника. Специфіка підготовки до школи обдарованої дитини. Соціальна готовність до школи дітей з особливими потребами. Формування базових навичок самообслуговування.

Тема 7. Дидактичний аспект підготовки дитини до школи

Зміна основного виду діяльності. Дидактичні принципи підготовки дитини до школи. Інтегровані форми роботи з дітьми. Форми, методи і засоби підготовки дитини до школи. Підготовки руки дитини до письма. Розвиток логічного та абстрактного мислення дітей. Формування мовної компетенції у процесі підготовки дитини до школи. Словниковий запас дитини. Математична компетенція, методи і способи її формування. Логікоматематичний розвиток дошкільнят. Валео-екологічні знання як складова дидактичного аспекту підготовки дитини до школи. Особливості та роль зображувальної діяльності. Конструювання та моделювання. Творчий розвиток дитини. Використання дидактичних ігор для розвитку уваги, уяви, мови, мислення, пам'яті, сприймання тощо. Хибні освітні стратегії підготовки дитини до школи.

Тема 8. Характеристика основних інституцій підготовки дитини до школи

Взаємодія родини, сім'ї, ДНЗ та школи у процесі підготовки дитини до школи. Підготовка дитини до школи у розвивальних центрах і центрах дитячої творчості. Нові парадигми, моделі та методи підготовки дитини до школи. Інноваційні технології підготовки дитини до школи. Зарубіжних досвід формування готовності дитини до школи в умовах родини, сім'ї, дошкільного закладу, школи, дитячих центрів раннього розвитку і творчості.

Тема 9. Практичні аспекти перевірки готовності дитини до школи

Діагностичні програми перевірки готовності дитини до школи. Методика діагностики готовності до навчання в школі дітей шестирічного віку (Н. М. Стадненко, Т. Д. Ілляшенко, А. Г. Обухівська). Експрес-діагностика готовності дитини до навчання у школі (Ю.З.Гільбух, С. Л. Коробко, Л. О. Кондратенко). Діагностична програма визначення психологічної готовності дітей 6 – 7 річного віку до шкільного навчання (Н. Гуткіна). Орієнтаційний тест шкільної зрілості Керна – Йірсека.

Розділ 2.

Забезпечення наступності в організації навчально-виховного процесу як передумова успішної адаптації першокласників

Тема 10. Формування математичних понять у старших дошкільників і молодших школярів у контексті наступності

Зміст математичної освіти в дошкільних закладах та у школі I ступеня. Відповідність змісту навчання математики пізнавальним, віковим можливостям дітей. Зміст логіко-математичної компетентності дітей старшого дошкільного віку і молодших школярів: порівняльна характеристика.

Наступність у формуванні поняття числа, форми і величини тощо. Оптимальні педагогічні умови навчання дошкільників елементарної математики. Методика проведення занять з логіко-математичного розвитку з майбутніми першокласниками. Методи і прийоми

формування елементарних математичних уявлень. Показники готовності дітей до вивчення математики у першому класі.

Порівняльна характеристика заняття з логіко-математичного розвитку та уроку математики.

Тема 11. Формування природничих понять у старших дошкільників та учнів школи I ступеня

Психологічні основи забезпечення наступності в ознайомленні з природою дітей 6 і 7 років.

Зміст природоохоронної роботи в дошкільних закладах та у початковій школі. Зміст освітньої галузі "Природознавство" (Державний стандарт початкової загальної освіти). Відповідність змісту навчання пізнавальним, віковим можливостям дітей. Узгодження педагогічного цілепокладання та вдосконалення змісту ознайомлення дітей старшого дошкільного й молодшого шкільного віку з природним довкіллям.

Формування у дітей поняття про рослинний і тваринний світи, дбайливого ставлення до природи у ДНЗ та у початковій школі. Налагодження співпраці вихователів дитячого садка і вчителів школи I ступеня щодо організації засвоєння дітьми змісту природничої освіти

Методика проведення занять з майбутніми першокласниками. Робота в куточку живої природи. Методи, прийоми вивчення природознавства молодшими школярами. Наступність у реалізації змісту природоохоронної роботи. Підготовка дошкільника до самостійної роботи з екологічної освіти. Забезпечення взаємодії педагогічних колективів дитячого садка і школи з батьками у формуванні в дітей уявлень про об'єкти і явища природи.

Тема 12. Наступність у формуванні мовної особистості дошкільника та молодшого школяра

Зміст мовної та мовленнєвої роботи в дошкільних закладах та у початковій школі. Зміст освітньої галузі "Мови та література" (Державний стандарт початкової загальної освіти). Програми з навчання грамоти у 1 класі. Програмові вимоги до рівня знань з граматики випускників дошкільних закладів та першокласників. Відповідність змісту навчальної діяльності пізнавальним і віковим можливостям дітей. Формування у дітей дошкільного віку поняття про текст, речення, слово, склад, звук, літеру як підготовки до школи.

Формування у дошкільників граматично правильного усного мовлення як основи для навчання в початковій школі. Розвиток фонетичного слуху дітей 6-річного віку. Робота з формування звукової культури мовлення, зі збагачення, уточнення та активізації словникового запасу, з удосконалення граматичної правильності мовлення, з розвитку зв'язного діалогічного і монологічного мовлення.

Методика проведення занять з навчання грамоти, розвитку мовлення, роботи з дитячою книгою. Роль посібників та навчальних книг в організації самостійної роботи дошкільників. Підготовка до роботи з підручником у початковій школі.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього го	у тому числі					усього	у тому числі				
		ЛК	ПЗ	ЛЗ	ІНД	С.Р.		ЛК	ПЗ	ЛЗ	ІНД	С.Р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи діагностики та формування готовності дітей старшого дошкільного віку до навчання у школі												
Тема 1. Шкільна зрілість як педагогічна проблема. Фізична та психологічна готовність дитини до школи	9	2	2			5	11	2				9
Тема 2. Методи та форми організації навчальної діяльності старших дошкільників в контексті наступності дошкільної та початкової освіти	9	2	2			5	11	2				9
Тема 3. Підготовка дитини до школи як психолого-педагогічна проблема	11	2	4			5	11	2				9
Тема 4. Фізіологічна та фізична готовність до школи	11	2	4			5	9					9
Тема 5. Психологічна готовність дитини до школи	11	2	4			5	11		2			9
Тема 6. Соціальна готовність до школи	11	2	4			5	11		2			9
Тема 7. Дидактичний аспект підготовки дитини до школи	11	2	4			5	11	2				9
Тема 8. Характеристика основних інституцій підготовки дитини до школи	11	2	4			5	11		2			9

Тема 9. Практичні аспекти перевірки готовності дитини до школи	11	2	4			5	11		2			9
Разом за розділом I	95	18	32			45	97	8	8			81
РОЗДІЛ 2. Забезпечення наступності в організації навчально-виховного процесу як передумова успішної адаптації першокласників												
Тема 10. Формування математичних понять у старших дошкільників і молодших школярів у контексті наступності	11	2	4			5	6					6
Тема 11. Формування природничих понять у старших дошкільників та учнів школи I ступеня	7		4			3	8		2			6
Тема 12. Наступність у формуванні мовної особистості дошкільника та молодшого школяра	7		4			3	9		2			7
Разом за розділом 2	25	2	12			11	104		4			100
УСЬОГО ГОДИН	120	20	44			56	120	8	12			100

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	К-ть годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Нормативно-правові основи організації навчання дітей шестирічного віку	2	2
2.	Психолого-педагогічні аспекти наступності дошкільної та початкової освіти	2	
3.	Реалізація наступності в умовах навчально-виховного комплексу "дитячий садок – школа"	4	
4.	Позитивний педагогічний досвід з проблеми наступності у навчально-виховній роботі	4	2

5.	Робота з батьками дошкільників із забезпечення підготовки дитини до школи	4	
6.	Діагностика фізичної, особистісної та соціально-психологічної готовності старших дошкільників до навчання у школі	4	2
7.	Гра як засіб виявлення і комплексного розвитку здібностей дітей	4	
8.	Практичні аспекти перевірки готовності дитини до школи	4	2
9.	Реалізація наступності у формуванні понять природничо-математичного циклу	4	
10.	Формування математичних понять у старших дошкільників і молодших школярів у контексті наступності	4	
11.	Формування природничих понять у старших дошкільників та учнів школи I ступеня	4	
12.	Наступність у формуванні мовної особистості дошкільника та молодшого школяра	4	
Всього:		44	8

6. Теми лабораторних занять

навчальним планом не передбачені

7. Індивідуальні заняття

Навчальним планом не передбачені

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	К-ть годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Нормативно-правові основи організації навчання дітей шестирічного віку	3	6
2.	Психолого-педагогічні аспекти наступності дошкільної та початкової освіти	3	6
3.	Реалізація наступності в умовах навчально-виховного комплексу "дитячий садок – школа"	3	6
4.	Позитивний педагогічний досвід з проблеми наступності у навчально-виховній роботі	4	6
5.	Робота з батьками дошкільників із забезпечення підготовки дитини до школи	4	6
6.	Діагностика фізичної, особистісної та соціально-психологічної готовності старших дошкільників до навчання у школі	3	6
7.	Гра як засіб виявлення і комплексного розвитку здібностей дітей	4	5
8.	Практичні аспекти перевірки готовності дитини до школи	3	6
9.	Реалізація наступності у формуванні понять природничо-математичного циклу	4	5
10.	Формування математичних понять у старших дошкільників і молодших школярів у контексті наступності	3	6
11.	Формування природничих понять у старших дошкільників та учнів школи I ступеня	3	6

12.	Наступність у формуванні мовної особистості дошкільника та молодшого школяра	4	6
13.	Історико-критичний аналіз проблеми наступності в організації навчально-виховного процесу	3	6
14.	Складання анотацій до авторських програм дошкільного виховання	4	6
15.	Упорядкування порівняльної таблиці навчальних можливостей шестирічних і семирічних першокласників	3	6
16.	Підготовка проекту тематичного плану занять з формування інтелектуальної готовності до шкільного навчання	3	6
17.	Укомплектування методичних рекомендацій та практичного матеріалу для розвивальної роботи з майбутніми першокласниками	3	6
Всього:		56	100

9. Індивідуальні науково-дослідні завдання

1. Розвиток логічного мислення дітей старшого дошкільного віку
2. Розвиток фізичних якостей у дітей старшого дошкільного віку
3. Розвиток творчого мислення у дітей старшого дошкільного віку
4. Розвиток пізнавальних можливостей дітей старшого дошкільного віку
5. Розвиток спостережливості та зосередженні уваги дітей старшого дошкільного віку
6. Розвиток різних видів пам'яті у дітей старшого дошкільного віку
7. Розвиток емоційності старших дошкільників
8. Мовленнєвий розвиток старших дошкільників
9. Розвиток музичних здібностей у дітей 6-ти років
10. Пропедевтика формування графічних навичок у старших дошкільників
11. Пропедевтика формування обчислювальних навичок у старших дошкільників
12. Формування елементарних навичок читання у дітей старшого дошкільного віку
13. Формування навичок зображувальної діяльності у дітей старшого дошкільного віку
14. Розвиток літературно-художніх здібностей старших дошкільників
15. Загальна готовність дитини до школи

10. Методи та технології навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання різноманітних методів та технологій викладання і навчання.

Словесні, наочні, практичні; пояснювально-ілюстративні, інструктивно-репродуктивні, проблемно-пошукові; методи розвитку критичного мислення; методи ситуативного моделювання; інтерактивні методи навчання (робота в парах, малих групах, методи фронтально-групової роботи).

При викладанні навчальної дисципліни використовуються різноманітні технології навчання - як традиційні, так і сучасні (особистісно-орієнтовані, інформаційно-комунікаційні тощо). При цьому навчання є студентсько-центрованим та здійснюється через активну практичну діяльність. Зокрема, для активізації освітнього процесу передбачено застосування проблемних лекцій, ділових ігор, занять-дискусій тощо.

Лекції органічно поєднуються не лише з практичними заняттями, а й із самостійною роботою, яка полягає в самостійному опрацюванні теоретичного матеріалу, підготовці до практичних занять, пошуку необхідної інформації, підборі та огляді літературних джерел за

заданою тематикою, виконанні індивідуальних завдань тощо. При цьому в освітньому процесі передбачено використання спеціальних методів, більш характерних для науково-дослідної роботи - експертного оцінювання, ранжирування, систематизації, екстраполяції, «мозкового штурму» тощо. В багатьох випадках такі методи є найбільш оптимальними для розв'язання конкретних навчальних завдань.

11. Критерії та методи оцінювання

Методами оцінювання є усне опитування, виступ студента на занятті, написання самостійних робіт, самоконтроль, виконання індивідуальних та групових завдань, підготовка творчих робіт, іспит.

В межах дисципліни передбачено перезарахування балів за тему (теми), змістові блоки дисципліни, отриманих студентом за результатами участі у різних формах (інституційних, дистанційних, дуальних) і видах (семінари, практикуми, тренінги, вебінари, майстер-класи тощо) неформальної освіти.

Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється згідно з Критеріями оцінювання знань і вмінь студентів Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського за такими рівнями і критеріями:

Оцінка за шкалами ECTS, столболовою, розширеною	Критерії оцінювання	Рівень досягнень студента
<p style="text-align: center;">А 90-100 балів ВІДМІННО</p>	<p>Студент володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні; комплексом знань та вмінь, який характеризується системністю. Застосування знань здійснюється на основі самостійного цілеутворення, побудови власних програм діяльності.</p> <p>Студент проявляє нешаблонність мислення у виборі і використанні елементів комплексу знань, здатний самостійно і творчо використовувати набуті уміння відповідно до варіативних ситуацій навчання.</p> <p>Студент спроможний самостійно формулювати узагальнення та висновки, нові задачі, розв'язувати нестандартні задачі, ситуації. Навчально-пізнавальна активність обумовлена пізнавальними інтересами, мотивами саморозвитку і професійного становлення.</p> <p>Студент проявляє інтерес до актуальних проблем відповідного освітнього компонента, може під керівництвом викладача вибрати предмет наукового дослідження, проводити самостійну науково-дослідну роботу.</p>	<p>ВИСОКИЙ</p>
<p style="text-align: center;">В 80-89 балів ДУЖЕ ДОБРЕ</p>	<p>Студент володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні.</p> <p>Студент володіє комплексом знань та вмінь, який є частково-впорядкованим. У процесі застосування знань студент спроможний вибрати необхідний елемент комплексу знань та вмінь.</p> <p>Застосування знань та вмінь здійснюється як у стандартних ситуаціях, так і при незначних варіаціях умов на основі використання загальних рекомендацій. Відбувається перенесення сформованих умінь або їх комплексів на розв'язування незнайомих задач, ситуацій.</p> <p>Навчально-пізнавальна активність стимулюється пізнавальними інтересами, продукт діяльності оцінюється як професійно значущий.</p>	<p>ВИСОКИЙ</p>

<p>С 75-79 балів ДОБРЕ</p>	<p>Студент володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на підвищеному рівні, може усвідомлено застосовувати знання та вміння для висвітлення суті питання. Комплекс знань частково-структурований. Знання застосовуються переважно у знайомих ситуаціях.</p> <p>Студент усвідомлює особливості навчальних задач, ситуацій тощо. Пошук способів їх розв'язання здійснюється за зразком.</p> <p>Студент спроможний аргументувати застосування певної методичної дії у ході розв'язування задач, ситуацій тощо.</p> <p>Навчально-пізнавальна активність стимулюється мотивами професійного становлення і пізнавальними інтересами.</p>	<p>ДОСТАТНІЙ</p>
<p>D 60-79 балів ДОБРЕ</p>	<p>Студент володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на середньому рівні, може проілюструвати власними прикладами відповідь на питання, частково усвідомлює специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо, має знання про способи розв'язування типових задач, ситуацій тощо. Однак процес самостійного розв'язування задач, ситуацій тощо потребує опори на зразок.</p> <p>Навчально-пізнавальна активність студентів є ситуативно-евристичною. Домінують мотиви обов'язку та особистого успіху. Використання засобів саморозвитку та самопізнання відбувається не усвідомлено.</p>	<p>ЗАДОВІЛЬНИЙ</p>
<p>E 50-59 балів ДОСТАТНЬО</p>	<p>Студент володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компоненту на середньому рівні. Має уявлення про специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо. Виконання дій при роз'ясненні задач, ситуацій частково усвідомлюється, здійснюється частково правильно.</p>	<p>НИЗЬКИЙ</p>
<p>Fx 35-49 балів НЕЗАДОВІЛЬНО</p>	<p>Студент володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст основних розділів. Виконання окремих дій відбувається не усвідомлено, однак переважно правильно, навчально-пізнавальна активність мотивується ситуативно-прагматичним інтересом.</p>	<p>НЕЗАДОВІЛЬНО</p>
<p>F 0-34 балів НЕПРИЙНЯТО</p>	<p>Студент володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст окремих розділів. Виконання окремих методичних дій відбувається несвідомо, у більшості неправильно, навчально-пізнавальна активність проявляється лише у ситуаціях зовнішнього примусу.</p>	<p>НЕЗАДОВІЛЬНО</p>

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль та самостійна робота																	Підсумковий контроль (екзамен)	Загальна кількісна балів		
P1-20					P2-60												20		100	
T1		T2		кр	T4		T5		T6		T7		T8		T9					кр
ауд	с.р.	ауд	с.р.		ауд	с.р.	ауд	с.р.	ауд	с.р.	ауд	с.р.	ауд	с.р.	ауд	с.р.				
4	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5	4	4	4	4	4	5			

Шкала оцінювання за розширеною шкалою та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за розширеною шкалою
90-100	A	відмінно
80-89	B	дуже добре
75-79	C	добре
60-74	D	задовільно
50-59	E	достатньо
35-49	FX	незадовільно
1-34	F	неприйнятно

13. Методичне забезпечення

Методичні вказівки, опорні конспекти лекцій; презентаційні матеріали; підручники та навчальні посібники; навчально-методичні посібники; робоча навчальна програма; збірка електронних тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів; засоби підсумкового контролю (комплект електронних засобів для підсумкового контролю).

14. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

- Дитина в дошкільні роки : комплексна освітня програма / автор. колектив ; наук. керівник К. Л. Крутий. – Запоріжжя : ТОВ —ЛІПСІ ЛТД, 2016. – 160 с.
- Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В.О. Огнев'юк; авт. кол.: Г.В.Беленька, О.Л.Богініч, Н.І.Богданець-Білокаленко [та ін.]; наук.ред.: Г.В.Беленька, М.А.Машовець; Мін. осв. і науки України, Київ. ун-т ім.Б.Грінченка. – К.: Київ. ун-т ім.Б.Грінченка, 2016. – 304с.
- Дудник Н.З. Використання авторської програми «Лицем до дитини» в освітньому процесі / Н.З. Дудник // Формування цінностей особистості : теорія та практика : монографія / за заг. ред. Марії Чепіль. –Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2016. – С. 107–129.
- Зданевич Л. В. Актуальні дефініції моніторингу якості дошкільної освіти / Наукові підходи до моніторингу якості дошкільної освіти : науково-практичний посібник / Авт.-упор.: Л.В.Зданевич, Л.С.Пісоцька, О.С.Мисик. – Хмельницький : ХГПА, 2015. – С. 46–57.
- Зданевич Л. В. Реалізація компетентнісного підходу як одного з інструментів професійної підготовки майбутніх педагогів у вищому навчальному закладі / Л.В. Зданевич // Педагогічний дискурс : зб. наук. праць / гол. ред. І. М. Шоробура. – Хмельницький : ХГПА, 2015. – Вип. 18. – С. 90 – 96.
- Карпенко О. Безпека життєдіяльності дітей старшого дошкільного віку : навч.-метод. посіб. / Ореста Карпенко, Любов Загоруйко. – К. : Видавничий дім «Слово», 2016. – 192 с.

7. Квас О. Дитина в центрі педагогіки і суспільних змін в Україні / О. Квас // Традиція і культура. Феномен діалогу : традиція і сучасність : матеріали ІХ Міжнародної наукової конференції (Київ, 19 – 20 листопада 2010). – К., 2010. – Ч. 4. – С. 34.
8. Квас О. Дитина і дитинство в українській виховній традиції / О. Квас // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки : збірник наукових праць. – К. : Фенікс, 2011. – Вип. 12. – С. 245–251.

Додаткова

1. Гевко О.І. Формування логіко-математичних уявлень у дітей дошкільного віку / О.І. Гевко // Формування цінностей особистості : теорія і практика : монографія / за заг. ред. Марії Чепіль. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2016. – С. 172–198.
2. Гевко О.І. Порівняльна дошкільна педагогіка : навч.-метод. посіб. : тексти лекцій / О.І. Гевко. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2011. – 110 с.
3. Калічак Ю.Л. Оздоровчі технології та діагностичні методики фізичного розвитку дітей : тексти лекцій / Юрій Калічак. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2016. – 128 с.
4. Кобрій О. Технології логіко-математичного розвитку дітей дошкільного віку : метод. реком. до сам. роботи / О. Кобрій. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2013. – 45 с.
5. Карпенко О.Є. Дитяча література (Література для дітей дошкільного віку) : методичні матеріали до семінарських занять [для фахівців ОР «Бакалавр» напряму підготовки 6.01010101 «Дошкільна освіта»] / Ореста Карпенко, Ірина Паласевич. – Дрогобич : Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2015. – 104 с.

15. Інформаційні ресурси

1. <https://www.youtube.com/watch?v=ISLIZU7MbOM>
2. <https://www.youtube.com/watch?v=-qxsOhXJmU>
3. https://www.youtube.com/watch?v=JMWCOI_Stvc
4. <https://www.youtube.com/watch?v=iqwJ-hV2nXU>
5. <https://www.youtube.com/watch?v=Dx1mwTxYH9E>
6. <https://www.youtube.com/watch?v=Buo1WmafCL>